

Ciudad de Dios

Cidade de Deus, Fernando Meirelles i Kátia Lund, 2002

Retrat convulsiu del sorgiment i consolidació del crim organitzat a les favelas de Brasil

Ciutat de Déu és un suburbi de favelas de Rio de Janeiro. Allà hi viu Buscapié, un nen d'11 anys tímid i sensible que vol sobreviure al món violent de la favela i convertir-se en fotògraf. Dadinho, en canvi, té clar quin és el seu futur: ser el delinqüent més temut i respectat de la favela. La pel·lícula ens mostra l'evolució d'aquests dos personatges i de Ciutat de Déu al llarg de tres dècades.

600 pàgines, 3 dècades

La pel·lícula tradueix a la pantalla la novel·la homònima de Paulo Lins, fill d'aquesta mateixa favela, la qual narra al llarg de 600 pàgines, 300 personatges i 100 històries distintes, tres dècades de violència a través de les quals el crim organitzat i la misèria s'han estructurat als barris marginals de Brasil. Tothom coincideix a dir que, tot i la dificultat que podria comportar la reducció a poc més de dues hores d'una rica i complicada novel·la com *Cidade de Deus*, el film és una excel·lent adaptació que ha sabut conservar fidelment l'esperit, l'estructura, els personatges i els llocs.

Pel director Meirelles no es tractava tan sols de recrear la vida d'algun nen de favelas, sinó fondre en un to homogeni el centenar d'històries personals, la recreació històrica, els elements de ficció, el documental i el treball d'actors i actrius no professionals, sense mai deixar de ser fidel a l'esperit i la intenció de l'autor de la novel·la. El resultat és admirable!

El resultat és excel·lent perquè es tracta d'un producte cinematogràfic perfectament acabat: el guió, la fotografia, el muntatge, els intèrprets i la música. Tot i que el llibre no té cap personatge principal, per al film s'ha creat un personatge clau, Buscapié, que d'alguna manera podria ser l'*alter ego* de Paulo Lins: el narrador / observador que no participa de l'acció però que està subjecte a ella. A partir de la seva narració, la vida dels personatges de la favela Ciutat de Déu es divideix en tres grans episodis cronològics, cadascun dels quals té un tractament i narració cinematogràfics distintes.

3 dècades, 3 tècniques

A la primera part, als anys 60, es relaten els primers petits furtus de Cabeleira. Es tracta d'una delinqüència ingènua: es roba per sobreviure la família o bé per repartir-ho entre els pobres. Els records de Buscapié imprimeixen una certa nostàlgia a l'època, expressada a través d'una llum amable i dolces tonalitats ocres, un escenari que retrata més la pobresa que no pas la misèria, i una narració cinematogràfica clàssica, convencional.

Els anys 70 marquen la consolidació del poder de Zé Pequeno com a líder i cap del negoci de la distribució de la droga a la zona. És l'època hippy, del pop i del funky, de la marihuana i la cocaïna. Visualment tenim l'eclosió del color, de l'artificialitat i la presència d'una narració cinematogràfica desinhibida.

Finalment, els anys 80 marquen l'apogeu de la violència i els enfrontaments sagnants entre bandes rivals. Aquí s'opta per la càmera en mà amb un estil molt proper al documental, amb talls sobtats, escenes desenfocades i

una fotografia molt dura i fosca que ajuda a conformar una atmosfera torba, asfixiant i insostenible, propi d'allò que s'està narrant.

Les tres parts estan ben diferenciades, tant a nivell formal com argumental, de manera que funcionen perfectament bé de manera autònoma però, al mateix temps, s'imbueixen en una sola narració unitària que s'acaba per tancar a l'última part del film.

En definitiva, la pel·lícula es rodeja de tota aquesta brillantor tècnica per explicar una història terrible, on una sèrie de nens i adolescents de les favelas lluiten per sobreviure enmig de la mort i la droga, deixats de la mà del govern i les institucions públiques, en un país que ha creat el seu particular *apartheid* i que ara potser és massa tard per poder sortir-se'n.

3 tècniques, un sol equip

Fernando Meirelles (São Paulo, 1955) va començar la seva carrera produint vídeos experimentals mentre estudiava arquitectura, alguns dels quals varen ser premiats en festivals d'avantguarda brasilers. Durant els anys 80 ha fet productes televisius en vídeo i anuncis publicitaris. Des de 1996 és un dels directors de llargmetratge més coneguts al Brasil.

Kátia Lund fou incorporada al projecte gràcies a haver dirigit treballs cinematogràfics a les favelas de Rio, per la seva coneixença personal amb narcotraficants locals i per ser una experta en temes de violència social. Destaca també el seu treball com a assistent de direcció a *Estación Central de Brasil*.

A Walter Salles se'l coneix internacionalment per ser el director de *Estación Central de Brasil*. És una de les persones més influents dins del cinema brasiler.

Els actors i actrius de *Ciudad de Dios* són nens i nenes habitants de la favela Ciutat de Déu que, en molts casos, no fan més que interpretar els seus propis papers a la vida real.

Millor Film Internacional al AFI Fest 2003.

Millor Film Internacional als Premis Europeus 2002

Millor direcció, millors actors (tot l'equip masculí), millor fotografia i al millor muntatge al Festival de Cine de l'Havana 2002.

Fitxa tècnica

Equip tècnic

Direcció: Fernando Meirelles i Kátia Lund
Producció: Walter Salles
Guió: Bráulio Mantovani
Fotografia: Cesar Charlone
Muntatge: Daniel Rezende
Vestuari: Ines Salgado
Música: Antonio Pinto
País: Brasil
Any: 2002
Durada: 135 min.

Equip artístic

Alexandre Rodrigues: Buscapié
Leandro Firmino da Hora: Zé Pequeno
Douglas Silva: Dadinho
Phelipe Haagensen: Bené
Seu Jorge: Mané Galinha
Matheus Nachtergaele: Sandro Cenoura
Roberta Rodríguez Silvia: Berenice
Jonathan Haagensen: Cabeleira

Filmografia (F. Meirelles)

2002
Cidade de Deus
(codirigida amb Kátia Lund)

1999
Domesticas o Filme
(codirigida amb Nando Olival)

1996
O Menino Maluquinho
(codirigida amb Fabricio Pinto)

Filmografia (K. Lund)

2002
Cidade de Deus
(codirigida amb Fernando Meirelles)

2000
Palace II

1999
Notícias de uma Guerra Particular